

PATVIRTINTA

Gargždų vaikų ir jaunimo laisvalaikio centro
direktorius 2018 m. kovo 28 d.
įsakymu Nr.V1-45

KRIZIŲ VALDYMO GARGŽDŲ VAIKŲ IR JAUNIMO LAISVALAIKIO CENTRE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Krizių valdymo Gargždų vaikų ir jaunimo laisvalaikio centre (toliau – Centras) tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja krizių valdymą Centre, krizių valdymo komandos (toliau – Komanda) narių funkcijas, darbo organizavimą bei bendradarbiavimą su savivaldybės vykdomąja institucija (Savivaldybė), psichologinės pagalbos teikėju (Klaipėdos r. pedagoginės – psichologinės tarnyba) ir kitomis reikalingomis institucijomis krizių valdymo Centre metu.

2. Šiame Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

2.1. **krizinė situacija** – situacija, kurią lydi didelis nerimas, įtampa, grėsmė, nesaugumas, pavojus, pasimetimas ir kt;

2.2. **krizė** – netikėtas ir/ar pavojingas įvykis, sutrikdantis įprastą bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiantis visą ar didesnę Centro bendruomenės dalį. Krizinių situacijų pavyzdžiai: mokinio ar bendruomenės nario savižudybė, kita komplikauta netektis: bendruomenės nario mirtis dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, nelaimingas atsitikimas, susijęs su mirties grėsme, susišaudymas, gaisras, įkaitų paėmimas, bendruomenės nario dingimas ir kt;

2.3. **krizės valdymas Centre** – veiksmai, kuriuos organizuoja ir atlieka nuolat veikianti specialistų grupė (sudarytą iš administracijos ir mokytojų) siekdama įveikti krizės sukeltas problemas ir teikti bendruomenei veiksmingą pagalbą. Krizių valdymas apima pagalbos organizavimą, Centro bendruomenės (įskaitant tėvus, globėjus, laikinus globėjus) bei kitų institucijų informavimą, bendravimą su žiniasklaida, pasirūpinimą Centro bendruomenės narių saugumu ir pan.;

2.4. **krizių valdymo komanda** – Centre nuolat veikianti krizių valdymą vykdanči komanda, kurią sudaro administracijos ir mokytojų atstovai, turintys krizės valdymui būtinų gebėjimų;

2.5. **savižudybės grėsmė** – situacija, kai yra identifikuojamas asmuo, turintis ketinimų nusižudyti;

2.6. **savižudybės krizės prevencija** - veiksmai, kuriuos atlieka Centro administracija, pasitelkdama kitus narius ir kitų institucijų specialistus siekiant suteikti reikiamą pagalbą ir užkirsti kelią asmens savižudybei.

3. Krizės valdymas Centre suprantamas kaip koordinuoti veiksmai, kuriuos atlieka Centro komanda ir (ar) psichologinės pagalbos teikėjas (-ai), siekiant įveikti krizės sukeltas pasekmes ir teikti Centro bendruomenei veiksmingą pagalbą (toliau – krizės valdymas), organizuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. V-579 „Dėl Mokyklos vaiko gerovės komisijos sudarymo ir jos darbo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Mokyklos vaiko gerovės komisijos tvarkos aprašas), ir Rekomendacijomis bei atsižvelgiant į Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodeksą (<http://www.etikoskomisija.lt/teisine-informacija/etikos-kodeksas/item/69-lietuvos-visuomenes-informavimo-etikos-kodeksas>), metodinę medžiagą Mokyklų krizių valdymo komandoms „Krizių valdymas mokyklose“ (<http://sppc.lt/index.php?1032120711>).

II SKYRIUS KRIZIŲ VALDYMO CENTRE ORGANIZAVIMAS

4. Krizės valdymą Centre organizuoja nuolat veikianti, krizių valdymą vykdanți specialistų grupė, kuri sudaryta iš Centro administracijos ir mokytojų atstovų, turinčių krizės Centre valdymui reikalingų asmeninių savybių ir kompetencijų, – Centro komanda.

5. Centro komandos paskirtis – pasirengti konstruktyviai reaguoti į krizę, o įvykus krizei – koordinuotai ir veiksmingai organizuoti krizės pasekmių įveikimą, užtikrinti krizės paveiktiems Centro bendruomenės nariams reikiamos pagalbos teikimą.

6. Centro komanda sudaryta iš 3 narių: Centro komandos vadovas - Centro vadovas, narys, atsakingas už komunikaciją ir psichologinės pagalbos organizavimą ir/ar teikimą ir narys atsakingas už saugumo organizavimą bei pirmosios medicininės pagalbos organizavimą ir/ar teikimą.

7. Centro komandos nariais skiriami krizės valdymui būtinų gebėjimų: komunikacijos, bendradarbiavimo, komandinio darbo, konfliktų sprendimo, savižudybės ir savižalos rizikos atpažinimo įgūdžių turintys Centro administracijos darbuotojai ir mokytojai. Centro komandos sudėtį tvirtina Centro vadovas.

8. Centro komanda krizės valdyme atlieka šias funkcijas:

9.1. parengia preliminarų krizės valdymo veiksmų planą, kuriame numato krizės valdymo veiksmus (toliau – krizės valdymo veiksmų planas) (1 priedas);

9.2. įvykus krizei, konsultuojantis su Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija, savivaldybės vykdomąja institucija ir psichologinės pagalbos teikėju (-ais), peržiūri preliminarų krizės valdymo veiksmų planą pritaikant jį esamai krizės situacijai ir įvertina Centro turimus vidinius psichologinei pagalbai reikalingus resursus, prireikus, iškviečia psichologinės pagalbos teikėją (-us), reguliariai aptaria esamą krizės situaciją ir tolesnius krizės valdymo veiksmus. Pasikeitus aplinkybėms priima sprendimą:

9.2.1. koreguoti krizės valdymo veiksmų planą;

9.2.2. sustabdyti krizės valdymo veiksmus. Sustabdžius krizės valdymo veiksmus aptaria krizės valdymo eigą ir numato postvencinius veiksmus.

10. Centro komandos narių funkcijos:

10.1. Centro komandos vadovas:

10.1.1. vadovauja Centro komandos darbui;

10.1.2. užtikrina, kad, nesant kurio nors Centro komandos nario, jo funkcijoms krizės valdyme atlikti būtų paskirtas kitas Centro darbuotojas;

10.1.3. užtikrina, kad Centro komandos nariams dalyvaujant krizės valdymo veikloje būtų paskirti asmenys jų tiesioginiam darbui dirbti;

10.1.4. rūpinasi, kad Centro komandos nariai ir kiti Centro darbuotojai, paskirti jų funkcijoms krizės valdyme atlikti, įgytų krizės valdymo kompetencijų ir nuolat tobulintų kvalifikaciją šioje srityje;

10.1.5. inicijuoja Centro komandos posėdžius krizės valdymo klausimams svarstyti. Centro komandos posėdžiai krizės valdymo organizaciniam klausimams (Centro komandos narių funkcijoms krizės valdyme pasiskirstyti, preliminariam krizės valdymo veiksmų planui sudaryti, planuoti dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, pasidalinti patirtimi ir kita) aptarti organizuojami pagal poreikį;

10.1.6. įvykus krizei, nedelsiant informuoja Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančią savivaldybės vykdomąją instituciją - švietimo skyrių; prireikus – kitas institucijas (Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos r. sav. Vaiko teisių apsaugos skyrių ir kt.);

10.1.7. įvykus krizei, susisiečia su nukentėjusio asmens artimaisiais ir/ar policija, patikslina krizės faktus, aptaria su asmens artimaisiais, kokia informacija apie krizę bus pateikta Centro bendruomenei (Centro mokytojams, mokiniams, mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams);

10.1.8. krizės metu nedelsiant sušaukia ir informuoja apie krizę Centro komandą;

10.1.9. informuoja Centro administraciją ir mokytojus apie krizės valdymo organizavimo veiksmus ir pateikia informaciją apie krizę Centro darbuotojams, užtikrina, kad mokytojai nedelsiant (ne vėliau kaip kitą ugdymo dieną) vienu metu, mažoms mokinių grupėms (klasėse) praneštų informaciją apie krizę. Esant poreikiui, pateikia informaciją žiniasklaidai;

10.1.10. iškvietus psichologinės pagalbos teikėją (-us), informuoja Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančią savivaldybės vykdomąją instituciją – švietimo skyrių;

10.1.11. mokinio ir/ar Centro darbuotojo mirties atveju pasirūpina, kad jo asmens duomenys būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių ir kita; mirusiojo daiktus perduoda artimiesiems;

10.2. narys atsakingas už psichologinės pagalbos organizavimą ir /ar teikimą ir komunikaciją:

10.2.1. įvykus krizei, vertina situaciją Centre (labiausiai krizės paveiktus Centro bendruomenės narius, bendrą Centro bendruomenės mikroklimatą, psichologinės pagalbos teikimo poreikį) ir Centro vidinius resursus, reikalingus psichologinei pagalbai teikti;

10.2.2. bendradarbiaudamas su Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija organizuoja psichologinės pagalbos Centro bendruomenei teikimo priemones (teikėjus, patalpas, laiką);

10.2.3. labiausiai krizės paveiktiems Centro bendruomenės nariams siūlo psichologinę pagalbą ir (ar) teikia informaciją apie psichologinės pagalbos teikėją (-us) ir (ar) teikia psichologinę pagalbą Centro bendruomenės nariams (rengia pokalbius su Centro bendruomenės nariais, konsultuoja Centro bendruomenės narius individualiai ar grupėmis);

10.2.4. reguliariai atnaujinama Centro komandos narių ir psichologinės pagalbos teikėjo (-ų) kontaktus ir užtikrina jų prieinamumą Centro komandos nariams ir Centro bendruomenei;

10.2.5. bendradarbiaudamas su psichologinės pagalbos teikėju (-ais) ar Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija ir Centro komandos vadovu, parengia informacijos apie krizę tekstą, kuris bus skirtas Centro bendruomenei, prireikus ir žiniasklaidai, bei pateikia šią informaciją Centro komandos vadovui;

10.2.6. konsultuoja Centro komandos vadovą, mokytojus, kaip informuoti apie krizę mokinius ir žiniasklaidą;

10.2.7. paruošia informaciją apie krizę ir praneša mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams);

10.2.8. vertina bendravimo su žiniasklaida efektyvumą;

10.3. narys, atsakingas už saugumo priemonių ir pirmosios medicininės pagalbos organizavimą:

10.3.1. esant krizei, susijusiai su realia ar suvokiama grėsme Centro bendruomenės narių civiliniam saugumui, nedelsiant imasi priemonių, užtikrinančių Centro bendruomenės narių saugumą, ir informuoja Centro komandos vadovą, prireikus iškviečia policiją ir (ar) priešgaisrinę gelbėjimo tarnybą (bendrosios pagalbos telefonu 112);

10.3.2. po krizės vertina saugumo priemonių efektyvumą;

10.3.3. esant realiai ar suvokiamai grėsmei Centro bendruomenės narių sveikatai ir (ar) gyvybei, nedelsiant nustato sužeistus Centro bendruomenės narius, inicijuoja pirmosios medicininės pagalbos teikimą ir informuoja Centro komandos vadovą ar jo pavaduotoją, prireikus iškviečia greitąją medicinos pagalbą (bendrosios pagalbos telefonu 112 arba 033);

10.3.4. rūpinasi, kad krizės atveju būtų priemonių, reikalingų pirmajai medicininei pagalbai suteikti;

10.3.5. numato vietą (-as) Centre, kur galėtų būti teikiama pirmoji pagalba;

10.3.6. po krizės vertina pirmosios pagalbos organizavimo efektyvumą.

11. Rekomenduojama Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai savivaldybės vykdomajai institucijai – švietimo skyriui ar Centrai sudaryti sutartį su psichologinės pagalbos teikėju (-ais) dėl Centro komandos konsultavimo dėl krizės valdymo veiksmų ir psichologinės pagalbos teikimo krizės metu ir informuoti Centro komandą apie psichologinės pagalbos teikėją (-us).

III SKYRIUS

SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS PREVENCIJA

12. Bet kuris Centro darbuotojas, sužinojęs apie mokinio ar kito bendruomenės nario ketinimą nusižudyti ar mintis apie savižudybę, turi informuoti Centro krizių valdymo komandos vadovą.

13. Centro krizės komandos vadovas įvertina situaciją ir organizuoja tolesnę pagalbą. Kai mokinys ketina nusižudyti, nedelsiant informuojami jo tėvai/globėjai ir tolesnis pagalbos teikimas derinamas su jais, o prireikus su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos r. sav. Vaiko teisių apsaugos skyriumi vaiko saugumui užtikrinti. Apie pagalbos teikimą kiekvienu savižudybės grėsmės atveju yra pildomas pagalbos teikimo eigos lapas (2 priedas).

14. Tęstinę pagalbą esant savižudybės krizei teikia psichikos sveikatos specialistai.

15. Apie kitų įstaigos bendruomenės narių informavimą po mokinio savižudybės krizės ir jų įtraukimą į pagalbos procesą sprendžia Centro krizių komanda kartu su mokiniu ir jo tėvais/globėjais.

16. Mokinio tėvams/globėjams atsisakius pagalbos mokiniui, esančiam savižudybės krizėje, Centro krizių komanda apie tokį atvejį informuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Klaipėdos r. sav. Vaiko teisių apsaugos skyrių.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Visi pagalbą įvykus krizei Centre – netikėtam ir/ar pavojingam įvykiui, sutrikdančiam įprastą Centro bendruomenės ar atskirų jos narių veiklą, emociškai sukrečiančiam visą ar didesnę Centro bendruomenės dalį (toliau – krizė) – teikę specialistai turi laikytis konfidencialumo, gauti ir teikti informaciją tiek, kiek būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas ir nepažeidžiant vaiko teisių ir teisėtų interesų.

18. Skundų nagrinėjimo tvarka:

18.1. skundai teikiami Klaipėdos r. savivaldybės administracijos direktoriui arba Klaipėdos r. savivaldybės administracijos Švietimo skyriui;

18.2. gavus skundą per 3 darbo dienas sudaroma komisija skundui nagrinėti;

18.3. skundai nagrinėjami teisės aktų nustatyta tvarka.

KRIZĖS VALDYMO VEIKSMŲ PLANAS

1. Centro bendruomenės narys, gavęs informaciją apie krizę Centre, nedelsdamas informuoja Centro komandos vadovą – Centro direktorių. Jam nesant, jo įgaliotą atstovą.
2. Centro komandos vadovas susisiekiama su nukentėjusiojo asmens artimaisiais ir (ar) policija patikslina krizės faktus (kas, kur ir kada įvyko) ir informaciją, kuri galėtų būti pateikta Centro bendruomenei.
3. Centro komandos vadovas nedelsdamas sušaukia Centro komandos posėdį. Centro komandos narių funkcijos krizės valdymo metu:
 - 3.1. Direktoriaus pavaduotojas ugdymui (atsakingas už komunikaciją ir psichologinės pagalbos teikimą ir (ar) organizavimą);
 - 3.2. Turizmo būrelio mokytojas (atsakingas už saugumo priemonių ir pirmosios pagalbos organizavimą);
4. Centro komandos vadovas informuoja apie krizę Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, savivaldybės vykdomąją instituciją bei savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją.
5. Centro komanda kartu posėdžio metu aptaria šiuos klausimus (priklausomai nuo konkrečios krizės situacijos posėdžio darbotvarkė gali būti papildyta įtraukiant kitus aktualius klausimus arba sutrumpinta, jei kai kurie klausimai neaktualūs konkrečios krizės situacijoje):
 - 5.1. Įvertina krizės paveiktų asmenų grupes (kurie Centro bendruomenės nariai gali būti labiausiai paveikti);
 - 5.2. Įvertina turimus psichologinės pagalbos Centre resursus, jei jų nepakanka, kreipiamasi į psichologinės pagalbos teikėją (-us) ir informuoja Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančią savivaldybės vykdomąją instituciją (savivaldybės Centro – biudžetinės įstaigos);
 - 5.3. Sutaria, kokia informacija apie krizę ir jos valdymo veiksmus bus pateikiama atskiroms Centro bendruomenės grupėms (mokiniam, tėvams (globėjams, rūpintojams), mokyklos darbuotojams, žiniasklaidai). Taip pat sutaria kas, kada ir kokia forma pateiks parengtą informacinį tekstą;
 - 5.4. Esant būtinybei sprendžia apie papildomų civilinės saugos ir (ar) greitosios medicinos pagalbos priemonių reikalingumą (policijos ir (ar) priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos, greitosios medicinos pagalbos iškviatimą (bendrosios pagalbos telefonu 112 arba 033);
 - 5.5. Svarsto būtinybę informuoti apie krizę kitas įstaigas ar institucijas (pvz., Vaiko teisių apsaugos skyrių, kitas švietimo įstaigas, kurias gali paveikti krizė ar kt.) ir bendradarbiauti su jomis organizuojant ar vykdant krizės valdymo veiksmus;
 - 5.6. Mirties atveju aptaria dalyvavimą laidotuvėse (visi Centro bendruomenės nariai turi būti informuoti apie laidotuvių laiką ir vietą; laidotuvėse dalyvauja tik norintys Centro bendruomenės nariai);
 - 5.7. Atsižvelgus į konkrečios krizės aplinkybes ir remiantis posėdžio metu priimtais sprendimais, rekomenduotinai konsultuojantis su Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinančia savivaldybės vykdomąja institucija (savivaldybės Centro – biudžetinės įstaigos) ir psichologinės pagalbos teikėju (-ais), tikslina preliminarų krizės valdymo veiksmų planą;
 - 5.8. Numato kito Centro komandos posėdžio vietą ir laiką.
6. Apie krizę informuojama Centro bendruomenė.
7. Labiausiai nukentėjusiems asmenims teikiama psichologinė ir (ar) kita pagalba.
8. Pasirūpinama, kad visiems Centro bendruomenės nariams būtų prieinama informacija apie psichologinės pagalbos galimybes.

9. Mokinio ar kito bendruomenės nario mirties atveju pasirūpinama, kad jo vardas, pavardė būtų pašalinami iš žurnalų, sąrašų, kompiuterių, pasirūpinama mirusiojo daiktais.

10. Mokyklos komanda reguliariai aptaria krizės valdymo veiksmų eigą, veiksmingumą, prireikus keičia, koreguoja krizės valdymo veiksmų planą.

**PAGALBOS TEIKIMO VAIKUI ESANT SAVIŽUDYBĖS KRIZĖS GRĖSMEI EIGOS
LAPAS**

Įvykio pobūdis/aprašymas:

.....
.....
.....

Kas informavo:

.....

Kada:

.....

Data, laikas	Specialistas	Veiksmai

KRIZĖS VALDYMO ATASKAITA

Traumuojantis įvykis: data, įvykio pobūdis

Informacijos apie įvykį šaltinis (kas informavo apie įvykį?)

Kada ir kokias įstaigas Centras informavo apie įvykį:

Pagalbos teikėjai:

Aktyvios pagalbos teikimo pradžia:.....

Aktyvios pagalbos teikimo pabaiga:.....

Pagalbos priemonės/veiksmai bendruomenei:

	Aprašymas
Informacijos apie įvykį tikslinimas, pranešimų rengimas ir platinimas, situacijos centre įvertinimas, pirminis pagalbos gavėjų ir teikėjų nustatymas, nuolatinis situacijos stebėjimas, pagalbos priemonių tikslinimas	
Mokiniam (nurodyti pagalbos formą - individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Tėvams (nurodyti pagalbos formą - individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Centro kolektyvui (nurodyti pagalbos formą - individuali, grupinė, gavėjų skaičius)	
Sunkumai teikiant pagalbą	

Rekomendacijos dėl galimų prevencijos priemonių įgyvendinimo siekiant spręsti pastebėtas rizikas pagalbos teikimo metu:

.....
.....
.....

Centro komandos vadovas

(parašas)

(Vardas, pavardė)